ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

UDC 336.012.7-045.52(4-6ЄС):330.34-022.322(045) **DOI: 10.37332/2309-1533.2023.3.6**
JEL Classification: H75, H76, O52, Q56, Q58

Мартиненко В.В.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри публічних фінансів,
Державний податковий університет (м. Ірпінь)

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ДОСВІД КРАЇН ЄС[1]

Martynenko V.V.,
dr.sc.(econ.), professor,
professor at the department of public finance,
State Tax University (Irpin)

IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT POLICY IN THE CONTEXT OF FINANCIAL DECENTRALIZATION: THE EXPERIENCE OF EU COUNTRIES

Постановка проблеми. Реалізація політики сталого розвитку є актуальною проблемою у сучасному глобалізованому світі. Вирішення цієї проблеми передбачає використання творчих підходів, нових технологій та фінансових ресурсів. Умови фінансової децентралізації є одним з ключових факторів, які впливають на реалізацію політики сталого розвитку. У цьому контексті досвід країн ЄС, які пройшли шлях фінансової децентралізації та успішно реалізовують завдання політики сталого розвитку на рівні територіальних одиниць, може бути корисним для України. Саме тому вивчення досвіду країн ЄС щодо реалізації політики сталого регіонального розвитку в умовах фінансової децентралізації є актуальним для України, яка реалізовує реформу децентралізації з 2014 року і бере участь у глобальному процесі забезпечення Цілей сталого розвитку з 2015 року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки значну кількість наукових праць як в Україні, так і закордоном присвячено проблемам реалізації державної політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації владних повноважень. Реформа децентралізації державної влади в Україні вже триває понад 9 років і її початок супроводжувався ратифікацією 16.09.2014 р. Угоди про асоціацію між Україною з Європейським Союзом (ЄС). Крім того, Україна разом з іншими країнами-членами ООН з 25.09.2015 р. є учасником глобального процесу забезпечення Цілей сталого розвитку. Серед авторів, праці яких опубліковані з урахуванням вказаних обставин, слід виокремити таких: M. Fabus et al. [1], D. Malchykova et al. [2], M. Onofrei et al. [3], N. Mozhaikina and I. Ostrovskyi [4], I. Irtyshcheva et al. [5]. Крім того, це дослідження є продовженням попереднього доробку автора з вирішення проблем фінансової децентралізації та забезпечення регіонального розвитку [6–8].

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених вирішенню проблеми реалізації політики сталого розвитку, недостатньо вивченим залишається вплив місцевих фінансів на досягнення Цілей сталого розвитку в умовах фінансової децентралізації й використання європейського досвіду.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в оцінюванні впливу фінансової децентралізації на реалізацію політики сталого розвитку органами місцевого самоврядування в Україні з урахуванням досвіду країн ЄС. Для досягнення мети необхідно отримати відповідь на питання: чи досягнуто ефективності реалізації Цілей сталого розвитку в Україні на регіональному рівні в умовах фінансової децентралізації та обмеженості ресурсів місцевих бюджетів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процеси децентралізації влади у європейських країнах розпочалися на початку другої половини XX століття і до 1985 р. формалізувалася у

[1] *Дослідження виконане в рамках Грантового проєкту № 101085764 — EUPSD — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH.*

загальноєвропейський нормативно-правовий акт «Європейська хартія місцевого самоврядування» [9], ратифікований Україною 15.07.1997 р. Саме цей міжнародний документ став основоположним у русі України до децентралізації, починаючи з 1998 р.

Досвід реформування місцевого самоврядування країн ЄС доводить, що децентралізація державної влади відіграла ключову роль у подальшій демократизації суспільства, забезпечивши поступовий перехід до нових інститутів, заснованих на ініціативності, свободі та відповідальності громад у цілому і кожного громадянина зокрема [10]. Аналогічні процеси відбувалися і в Україні від початку реформи децентралізації 2014 р. і до початку широкомасштабного вторгнення 24.02.2022 р., коли органи місцевого самоврядування з отриманням розширених повноважень і компетенцій щодо прийняття рішень для розвитку своїх громад, отримали також і фіскальні важелі для набуття фінансової автономії [11].

Очевидно, що реформа децентралізації в Україні була однією з умов Угоди про асоціацію з ЄС, але вона також заклала підвалини у протистоянні громад викликам російсько-української війни, які мали достатньо повноважень, щоб терміново приймати необхідні рішення і вирішувати першочергові проблеми з внутрішньо переміщеними особами, оформленням гуманітарної допомоги, залученням коштів на потреби сил оборони тощо.

Паралельно з процесами децентралізації у світі почалася практична реалізація концепції сталого розвитку, яка набула остаточної формалізації на Саміті з питань сталого розвитку (вересень 2015 р., LXX сесія Генеральної Асамблеї ООН), на якому прийнято резолюцію «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». Так, було затверджено 17 Цілей сталого розвитку, деталізованих 169 завданнями задля їх досягнення. В Україні було розроблено національну систему, в якій 17 Цілей сталого розвитку деталізовано за 86 завданнями, моніторинг досягнення яких проводиться на основі розрахунку 183 індикаторів [12].

Виходячи зі світового руху досягнення Цілей сталого розвитку, основою регіональної політики ЄС стало управління сталим розвитком територій за активної участі держави щодо її реалізації. Тобто громади у межах своїх повноважень закладали фінансування у місцевих бюджетах на досягнення Цілей сталого розвитку і реалізовували державні регіональні програми на місцях. Також ЄС розробив регіональну політику на основі концепції партнерства і субсидіарності для цілепокладання спільної інтеграційної мети регіональної політики – забезпечення сталого розвитку територій, що деталізується програмними завданнями: допомога у структурному вирівнюванні та розвитку економічно відсталих регіонів; реструктуризація старопромислових територій; боротьба з безробіттям; соціальна адаптація незахищених верств населення; реформування аграрної політики територій на засадах чистого довкілля; структурне вирівнювання сільських районів [4, с. 15].

M. Onofrei et al. на основі статистичних даних за 2001–2019 рр. 21 країни-члена ЄС провели масштабне дослідження впливу децентралізації на сталий регіональний розвиток за динамікою власних доходів і видатків сталого розвитку та їх структурою у місцевих бюджетах. Вони довели, що країни з найвищим (Данія, Фінляндія та Швеція) та вищим (Німеччина, Нідерланди, Франція та Польща) рівнями фіскальної децентралізації мали більші успіхи у сталому розвитку, порівняно з країнами з низьким рівнем децентралізації (Мальта, Кіпр, Греція та Ірландія). При цьому між децентралізацією та сталим розвитком країн-членів ЄС наявний прямий зв'язок високої щільності [3].

Регіональний контекст досягнення Цілей сталого розвитку в Україні представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Відповідальність органів місцевого самоврядування за досягнення Цілей сталого розвитку в Україні

Ціль сталого розвитку	Найменування завдання (підцілі)
1	2
1 «Подолання бідності»	1.1. Скоротити в 4 рази рівень бідності, зокрема шляхом ліквідації її крайніх форм. 1.2. Збільшити охоплення бідного населення адресними програмами соціальної підтримки. 1.3. Підвищити життєстійкість соціально вразливих верств населення.
3 «Міцне здоров'я і благополуччя»	3.1. Знизити материнську смертність. 3.2. Мінімізувати смертність, якій можна запобігти, серед дітей віком до 5 років. 3.3. Зупинити епідемії ВІЛ/СНІДу та туберкульозу, у тому числі за рахунок використання інноваційних практик та засобів лікування. 3.4. Знизити передчасну смертність від неінфекційних захворювань. 3.5. Знизити на чверть передчасну смертність населення, у тому числі за рахунок упровадження інноваційних підходів до діагностики захворювань. 3.6. Знизити рівень отримання тяжких травм і смертності внаслідок ДТП, у тому числі за рахунок використання інноваційних практик реанімування, лікування та реабілітації постраждалих унаслідок ДТП. 3.7. Забезпечити загальну якісну імунізацію населення з використанням інноваційних препаратів. 3.8. Знизити поширеність тютюнокуріння серед населення з використанням інноваційних засобів інформування про негативні наслідки тютюнокуріння. 3.9. Здійснити реформу фінансування системи охорони здоров'я.

продовження табл. 1

1	2
4 «Якісна освіта»	4.1. Забезпечити доступність якісної шкільної освіти для всіх дітей та підлітків. 4.2. Забезпечити доступність якісного дошкільного розвитку для всіх дітей. 4.3. Забезпечити доступність професійної освіти. 4.4. Підвищити якість вищої освіти та забезпечити її тісний зв'язок з наукою, сприяти формуванню в країні міст освіти та науки. 4.5. Збільшити поширеність серед населення знань і навичок, необхідних для отримання гідної роботи та підприємницької діяльності. 4.6. Ліквідувати гендерну нерівність серед шкільних учителів. 4.7. Створити у школах сучасні умови навчання, включаючи інклюзивне, на основі інноваційних підходів.
10 «Скорочення нерівності»	10.1. Забезпечити прискорене зростання доходів найменш забезпечених 40 відсотків населення. 10.2. Запобігати проявам дискримінації в суспільстві. 10.3. Забезпечити доступність послуг соціальної сфери. 10.4. Проводити політику оплати праці на засадах рівності та справедливості. 10.5. Провести реформу пенсійного страхування на засадах справедливості та прозорості.
11 «Сталий розвиток міст і громад»	11.1. Забезпечити доступність житла. 11.2. Забезпечити розвиток поселень і територій виключно на засадах комплексного планування та управління за участю громадськості. 11.3. Забезпечити збереження культурної і природної спадщини із залученням приватного сектору. 11.4. Забезпечити своєчасне оповіщення населення про надзвичайні ситуації з використанням інноваційних технологій. 11.5. Зменшити негативний вплив забруднюючих речовин, у т.ч. на довкілля міст, зокрема шляхом використання інноваційних технологій. 11.6. Забезпечити розробку і реалізацію стратегій місцевого розвитку, спрямованих на економічне зростання, створення робочих місць, розвиток туризму, рекреації, місцевої культури і виробництво місцевої продукції.
16 «Мир, справедливість та сильні інститути»	16.1. Скоротити поширеність насильства. 16.2. Збільшити виявлення постраждалих від торгівлі людьми та всіх форм експлуатації. 16.3. Підвищити рівень довіри до суду та забезпечити рівний доступ до правосуддя. 16.4. Зміцнити систему запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та поширення зброї масового знищення. 16.5. Скоротити незаконний обіг зброї, боєприпасів та вибухових матеріалів. 16.6. Скоротити масштаби корупції. 16.7. Підвищити ефективність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. 16.8. Відновити територію, постраждалу від конфлікту (Донбас). 16.9. Зміцнити соціальну стійкість, сприяти розбудові миру та громадській безпеці (конфліктне та постконфліктне врегулювання).

Джерело: сформовано та класифіковано за даними, наведеними у [12; 13, с. 7, 12–13]

Виходячи з класифікації Цілей сталого розвитку, наведеної у табл. 1, дослідимо вплив фінансової децентралізації місцевого самоврядування на сталий регіональний розвиток з урахуванням досвіду країн ЄС. Для цього спочатку розраховуються показники, які відображають стан децентралізації в Україні. Далі проводиться оцінювання впливу показників фінансової децентралізації на відповідні індикатори Цілей сталого розвитку за допомогою коефіцієнта парної кореляції, який може набувати значень від –1 до 1 і розраховується в Excel за допомогою функції PEARSON з таким синтаксисом:

$$r = \text{PEARSON}(\text{масив1};\ \text{масив2}), \qquad (1)$$

де масив1 – обов'язковий аргумент, множина значень незалежної змінної (показника фінансової децентралізації);

масив2 – обов'язковий аргумент, множина значень залежної змінної (індикатора Цілі сталого розвитку).

Слід зазначити, що адекватне і достовірне оцінювання впливу фінансової децентралізації на досягнення Цілей сталого розвитку можливе за таких умов: напрями зв'язку між показником та цільовим призначенням індикатора повинні співпадати, тобто, якщо індикатор є стимулятором, то коефіцієнт кореляції має бути $r > 0$, якщо індикатор є дестимулятором, то $r < 0$; стохастичний зв'язок між показником та індикатором має бути високої щільності, тобто $r \in [-1.0;-0.5] \cup [0.5;1.0]$;

якщо завдання (підціль) передбачає моніторинг декількох індикаторів, оцінювання впливу фінансового забезпечення на його досягнення проводимо за індикатором з найвищими значеннями коефіцієнтів, які до того ж найбільш наближені до виконання 2 попередніх умов.

Отже, виходячи з формули (1), попередньо розраховано показники, що відображають стан децентралізації в Україні упродовж 2015–2021 рр. (табл. 2).

Таблиця 2

Показники формування і розподілу фінансових ресурсів місцевих бюджетів України у 2015–2021 рр.

Найменування показника	Значення показника за роками:						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Загальні доходи місцевих бюджетів України, млрд грн	294.5	366.1	502.1	562.4	560.5	471.5	580.7
2. Власні фінансові ресурси органів місцевого самоврядування, млрд грн	120.5	170.7	229.5	263.4	300.2	311.3	378.0
3. Видатки місцевих бюджетів України, млрд грн	280.1	350.5	496.1	570.6	566.3	478.1	569.5
4. Частка власних фінансових ресурсів у загальних доходах місцевих бюджетів України, %	40.92	46.63	45.71	46.83	53.56	66.02	65.09
5. Коефіцієнт покриття видатків власними доходами місцевих бюджетів	0.430	0.487	0.463	0.462	0.530	0.651	0.664

Джерело: сформовано та проведено розрахунки за даними, наведеними у [14, с. 9–10]

З даних, наведених у табл. 2, видно, що упродовж 2015–2021 рр. в Україні відбулося загальне зростання рівня фінансової децентралізації. Так, у 2021 р. видатки місцевих бюджетів покривалися власними доходами на 2/3, а у 2015 р. – лише на 43 %; частка власних фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування сягнула на кінець 2021 р. до 65.1 % (+24.2 %, порівняно з 2015 р.). Станом на кінець 2021 р. обсяг фінансових ресурсів місцевого самоврядування в Україні склав 35 % доходів зведеного бюджету, при чому частка власних фінансових ресурсів місцевого самоврядування склала 12.2 %.

Використовуючи формулу (1), визначаємо стохастичний зв'язок між показниками фінансової децентралізації (див. табл. 1) та відповідними індикаторами Цілей сталого розвитку за даними, наведеними у [12]. Результати розрахунків числових значень коефіцієнтів парної кореляції для шести Цілей сталого розвитку, які входять у зону відповідальності органів місцевого самоврядування України, зведено у табл. 3.

Таблиця 3

Результати оцінювання стохастичного зв'язку між показниками фінансової децентралізації та індикаторами Цілей сталого розвитку

Номер завдання Цілі сталого розвитку	Показник формування і розподілу фінансових ресурсів місцевих бюджетів:				
	1. Загальні доходи місцевих бюджетів України, млрд грн	2. Власні фінансові ресурси органів місцевого самоврядування, млрд грн	3. Видатки місцевих бюджетів України, млрд грн	4. Частка власних фінансових ресурсів у загальних доходах місцевих бюджетів України, %	5. Коефіцієнт покриття видатків власними доходами місцевих бюджетів
1	2	3	4	5	6
Ціль 1 «Подолання бідності»					
1.1.*	–0.9705	–0.9098	–0.9690	–0.6029	–0.5418
1.2.	–	–0.5965	–	–0.7836	–0.7997
1.3.	–	–0.6382	–	–0.6406	–0.6594
Ціль 3 «Міцне здоров'я і благополуччя»					
3.2.	–0.7205	–0.8461	–0.7468	–0.8141	–0.7445
3.3.	–0.5164	–0.8492	–0.5157	–0.9764	–0.9662
3.4.	–0.7822	–0.9830	–0.7702	–0.9203	–0.9018
3.6.	–0.8499	–0.9272	–0.8567	–0.7655	–0.7135
3.7.	0.8561	0.7581	0.8704	0.5412	–
3.8.	–0.6876	–0.8713	–0.6810	–0.8097	–0.7870

продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6
Ціль 4 «Якісна освіта»					
4.1.	0.7946	0.9834	0.7947	0.9290	0.8936
4.2.	–	0.5860	–	0.8906	0.9063
4.4.	0.8458	0.9778	0.8300	0.8388	0.8177
4.5.	0.7746	0.9802	0.7735	0.9384	0.9059
4.6.	–0.7978	–0.9723	–0.7936	–0.8852	–0.8567
4.7.	0.6283	0.9786	0.6251	0.9183	0.8879
Ціль 10 «Скорочення нерівності»					
10.1.	-0,9675	-0,9962	-0,8967	-0,5278	-0,5189
10.2.	–	0.8664	–	0.5028	0.5179
10.3.	–	–	0.9962	0.8743	0.8806
10.4.	–	0.6364	–	0.8122	0.8449
Ціль 11 «Сталий розвиток міст і громад»					
11.1.	–0.9614	–	–0.9549	0.8179	0.8108
11.2.	–	–	–	0.6313	0.5701
11.3.	–	0.8851	–	0.9849	0.9705
11.4.	–	0.7960	–	0.9409	0.9450
11.5.	–0.7487	–0.9175	–0.7654	–0.7601	–0.7505
Ціль 16 «Мир, справедливість та сильні інститути»					
16.1.	–0.6341	–0.9763	–0.6306	–0.9156	–0.9018
16.2.	0.8499	0.8178	0.8791	0.5219	0.5857
16.3.	0.9639	0.7679	0.9592	–	0.5109
16.5.	–	–0.6845	–	–0.8896	–0.9278
16.6.	–	–0.6515	–	–0.6854	–0.6814
16.8.	0.9927	0.9680	0.8468	0.7155	0.6456
16.9.	–	–	–	0.8383	0.8622

** Нумерацію завдань Цілей сталого розвитку взято з табл. 1.*

Джерело: сформовано та проведено розрахунки у Excel за даними табл. 1 та [12], використовуючи формулу (1)

У табл. 3 відсутні завдання 3.1, 3.5, 3.9, 4.3, 10.5, 11.6, 16.4, 16.7, що обумовлено низькою щільністю стохастичного зв'язку між усіма індикаторами в межах кожного завдання і показниками децентралізації, та/або невідповідністю напряму такого зв'язку з вектором завдання: наприклад, індикатор є стимулятором, а значення коефіцієнта парної кореляції від'ємне.

З даних табл. 3 видно, що упродовж 2015–2021 рр. фінансування програм подолання бідності місцевими бюджетами в умовах децентралізації було ефективним і в цілому сприяло досягненню Цілі 1 «Подолання бідності», оскільки 84 % індикаторів відповідали вимогам оцінки. Фінансове забезпечення досягнення завдань Цілі 3 сталого розвитку коштом місцевих бюджетів теж доцільно вважати задовільним, оскільки збільшення обсягів фінансових ресурсів і посилення фінансової децентралізації супроводжувалося покращенням значень індикаторів, 62,5 % з яких відповідали вимогам оцінки упродовж 2015–2021 рр. Вплив фінансової децентралізації на досягнення завдань Цілі 4 сталого розвитку доцільно вважати задовільним, оскільки збільшення обсягів фінансових ресурсів, і посилення фінансової автономії органів місцевого самоврядування супроводжувалося зростанням усіх індикаторів, що відображали якість освіти. Загалом 64,3 % індикаторів Цілі 4 відповідали вимогам оцінки за досліджуваний період часу. Зростаюча динаміка показників рівня децентралізації місцевого самоврядування чинила також і на динаміку індикаторів скорочення нерівності у суспільстві. Загалом 50 % індикаторів Цілі 10 відповідали вимогам оцінки упродовж 2015–2021 рр. Фінансове забезпечення досягнення завдання 11.5 слід вважати задовільним, оскільки збільшення обсягів фінансових ресурсів, і посилення фінансової автономії органів місцевого самоврядування супроводжувалося щорічним зменшенням обсягу викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами викидів. Загалом 55 % індикаторів відповідали вимогам оцінки за досліджуваний період часу. Вплив фінансової децентралізації на досягнення Цілі 16 сталого розвитку доцільно вважати позитивним, оскільки одночасне збільшення обсягів фінансових ресурсів і посилення фінансової

автономії органів місцевого самоврядування супроводжувалося зниженням поширеності насильства, зростанням виявлення постраждалих від торгівлі людьми та всіх форм експлуатації смертності дітей у віці до 5 років, підвищенням рівня довіри до суду та доступу до правосуддя, збільшенням площ відновлених територій, постраждалих від російсько-української війни тощо. Загалом 50 % індикаторів відповідали вимогам оцінки упродовж 2015–2021 рр.

Висновки з проведеного дослідження. Результати аналізу стану реалізації політики сталого розвитку в умовах фінансової децентралізації з урахуванням досвіду країн ЄС дозволяють зробити ряд важливих висновків.

По-перше, реалізація політики сталого регіонального розвитку у країнах ЄС забезпечується шляхом передбачення видатків на фінансування 17 Цілей сталого розвитку, у тому числі в розрізі регіональних програм, а в умовах розширення фінансової децентралізації та автономії місцевого самоврядування зростають обсяги фінансування та відповідальність влади за ефективність прийнятих рішень щодо реалізації політики сталого регіонального розвитку.

По-друге, в Україні, у ході реалізації реформи децентралізації, органи місцевого самоврядування, які розпоряджаються 35 % доходів зведеного бюджету, відповідають за досягнення 35,3 % Цілей сталого розвитку, зокрема: Ціль 1 «Подолання бідності», Ціль 3 «Міцне здоров'я і благополуччя», Ціль 4 «Якісна освіта», Ціль 10 «Скорочення нерівності», Ціль 11 «Сталий розвиток міст і громад», Ціль 16 «Мир, справедливість та сильні інститути».

По-третє, доведено, що процес фінансування досягнення шести Цілей сталого розвитку України на регіональному рівні упродовж 2015–2021 рр. найбільшого прогресу забезпечив у подоланні бідності, оскільки 84 % стратегічних завдань (підцілей) показали позитивну тенденцію; досягнення прогресу у досягненні стратегічних завдань якісної освіти склало 64,3 %, міцного здоров'я і благополуччя – 62,5 %, сталого розвитку міст і громад та партнерства заради сталого розвитку – 55 %, скорочення нерівності, миру справедливості та сильних інститутів – 50 %. Отже, прогрес у досягненні Цілей сталого розвитку на регіональному рівні є задовільним.

Література

1. Strengthening financial decentralization: driver or risk factor for sustainable socio-economic development of territories / Fabus M., Dubrovina N., Guryanova L., Chernova N., Zyma O. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*. 2019. Vol. 7. No. 2. P. 875–890. DOI: http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2(6)

2. Use of GIS technologies for analysis of the decentralization process in the context of the sustainable development strategy (on the example of Kherson region) / Malchykova D., Pylypenko I., Baysha K., Napadovska H., Omelchenko N. *International Multidisciplinary Scientific GeoConference: SGEM*. 2021. Vol. 21. No. 2.1. P. 477–484. DOI: https://doi.org/10.5593/sgem2021/2.1/s11.96

3. Fiscal decentralization, good governance and regional development – empirical evidence in the European Context / Onofrei M., Oprea F., Iaţu C., Cojocariu L., Anton S.G. *Sustainability*. 2022. Vol. 14. No. 12. P. 7093. DOI: https://doi.org/10.3390/su14127093

4. Можайкіна Н. В., Островський І. А. Управління сталим розвитком регіонів в умовах децентралізації: досвід країн ЄС та України. *Економічна теорія та право*. 2022. № 2(49). С. 8–27. DOI: https://doi.org/10.31359/2411-5584-2022-49-2-8

5. Evaluation of efficiency of regional public governance in the context of achieving goals of sustainable development / Irtyshcheva I., Pavlenko O., Boiko Ye., Stehnei M., Kramarenko I., Hryshyna N., Ishchenko O. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2022. Vol. 44. No. 4. P. 497–505. DOI: https://doi.org/10.15544/mts.2022.49

6. Мартиненко В. В. Оцінка впливу глобалізації на стан економічної безпеки України. *Бізнес Інформ*. 2013. № 10. С. 35–43. URL: http://surl.li/mvrbd (дата звернення: 21.07.2023).

7. Martynenko V. V. Estimation of the efficiency of the tax component of the fiscal policy in Ukraine. *Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities* : collective monograph. Kielce : Publishing House «Baltija Publishing», 2019. P. 76–93.

8. Martynenko V. V. Assessment of favourableness for the tax system of Ukraine in the international context. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5. № 2. P. 124–130. DOI: https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-124-130

9. European Charter of Local Self-Government : adopted by the Council of Europe on 15.10.1985. No. 122. URL: http://surl.li/mvray (дата звернення: 20.07.2023).

10. Журавель Я. Європейський досвід децентралізації влади та перспективи його імплементації в Україні. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 267–273. DOI: https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.1632

11. Martynenko V. V. Study of international experience in the implementation of fiscal policy in the context of financial decentralization. *International Journal of New Economics, Public Administration and Law*. 2018. № 2(2). P. 15–25. DOI: https://doi.org/10.31264/2545-093X-2018-2(2)-15-25

12. Інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР, метадані : Державна служба статистики України. 2023. URL: http://surl.li/mjqov (дата звернення: 21.07.2023).

13. Аналіз джерел та інструментів залучення фінансових ресурсів для фінансування Цілей сталого розвитку в Україні. Київ : ТОВ «Ернст енд Янг», 2022. 83 с. URL: http://surl.li/htiot (дата звернення: 22.07.2023).

14. Бюджет України 2021 : статистичний збірник. Київ : Міністерство фінансів України, 2022. 278 с. URL: http://surl.li/mkgju (дата звернення: 22.07.2023).

References

1. Fabus, M., Dubrovina, N., Guryanova, L. et al. (2019), "Strengthening financial decentralization: Driver or risk factor for sustainable socio-economic development of territories", *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, Vol. 7, no. 2, pp. 875–890. DOI: http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2(6)

2. Malchykova, D., Pylypenko, I., Baysha, K. et al. (2021), "Use of gis technologies for analysis of the decentralization process in the context of the sustainable development strategy (on the example of Kherson region)", *International Multidisciplinary Scientific GeoConference: SGEM*, Vol. 21, no. 2.1, pp. 477–484. DOI: https://doi.org/10.5593/sgem2021/2.1/s11.96

3. Onofrei, M., Florin, O., Corneliu, I. et al. (2022), "Fiscal decentralization, good governance and regional development – empirical evidence in the European context", *Sustainability*, Vol. 14, no. 12, pp. 7093. DOI: https://doi.org/10.3390/su14127093

4. Mozhaikina, N.V. and Ostrovskyi, I.A. (2022), "Management of sustainable development of regions in conditions of decentralization: Experience of EU countries and Ukraine", *Ekonomichna teoriia ta pravo*, no. 2(49), pp. 8–27. DOI: https://doi.org/10.31359/2411-5584-2022-49-2-8

5. Irtyshcheva, I., Pavlenko, O., Boiko, Ye. et al. (2022), "Evaluation of efficiency of regional public governance in the context of achieving goals of sustainable development", *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, Vol. 44, no. 4, pp. 497–505. DOI: https://doi.org/10.15544/mts.2022.49

6. Martynenko, V.V. (2013), "Assessment of influence of globalization upon the state of economic security of Ukraine", *Biznes Inform*, no. 10, pp. 35–43, available at: http://surl.li/mvrbd (access date July 21, 2023).

7. Martynenko, V.V. (2019), "Estimation of the efficiency of the tax component of the fiscal policy in Ukraine", In: Pawlik, A. (ed.) and Shaposhnykov, K. (ed.) (2019), *Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities*, Publishing House "Baltija Publishing", Kielce, Poland, pp. 76–93.

8. Martynenko, V.V. (2019), "Assessment of favourableness for the tax system of Ukraine in the international context", *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 5, no. 2, pp. 124–130. DOI: https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-124-130

9. Council of Europe (1985), "European Charter of Local Self-Government", available at: http://surl.li/mvray (access date July 20, 2023).

10. Zhuravel, Ya. (2020), "European experience of decentralization of power and perspectives of its implementation in Ukraine", *Yurydychnyi visnyk*, no. 1, pp. 267–273. DOI: https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.1632

11. Martynenko, V.V. (2018), "Study of international experience in the implementation of fiscal policy in the context of financial decentralization", *International Journal of New Economics, Public Administration and Law*, no. 2(2), pp. 15–25. DOI: https://doi.org/10.31264/2545-093X-2018-2(2)-15-25

12. State Statistics Service of Ukraine (2023), "Information support for SDG monitoring, metadata", available at: http://surl.li/mjqov (access date July 21, 2023).

13. Ernst & Young Global Limited (2022), "Analysis of sources and instruments for raising financial resources to finance the Sustainable Development Goals in Ukraine", Kyiv, Ukraine, available at: http://surl.li/htiot (access date July 22, 2023).

14. Ministry of Finance of Ukraine (2022), *Biudzhet Ukrainy 2021 : statystychnyi zbirnyk* [Budget of Ukraine 2021 : statistical collection], available at: http://surl.li/mkgju (access date July 22, 2023).

**This project has been funded with support from the European Commission under the Erasmus+ Programme. This publication [communication] reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.*

**Цей проєкт фінансується Європейською Комісією в рамках програми Erasmus+. Ця публікація [повідомлення] відображає лише погляди авторів, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.*